

Oslo kommune
Byrådsavdeling for kultur og utdanning

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Dato: 06.02.2009

Deres ref:
200806239

Vår ref (saksnr):
200804328-7

Saksbeh:
Per Otto Riis, 23 46 17 94

Arkivkode:
473

HØRING - NOU 2008:18 FAGOPPLÆRING FOR FRAMTIDA

Byrådsavdeling for kultur og utdanning viser til Kunnskapsdepartementets brev av 27.10.2008 om ovennevnte.

Vedlagt oversendes Oslo kommunes høringsuttalelse. Uttalelsen er avgitt av byråden for kultur og utdanning etter delegert fullmakt.

Med hilsen

Geir Christiansen
seksjonssjef

Per Otto Riis
spesialrådgiver

Godkjent og ekspedert elektronisk

Vedlegg: Byrådets sak nr. 9/2009 av 05.02.2009

Kopi: Utdanningsetaten

Byrådets sak

Byrådets sak nr.: 9/2009
Vedtaksdato: 05.02.2009

Vår ref. (saksnr.): 200804328-5
Arkivkode: 473

HØRING - NOU 2008:18 FAGOPPLÆRING FOR FRAMTIDA - OSLO KOMMUNES UTTALELSE

Saksfremstilling:

Kunnskapsdepartementet har i brev av 27.10.2009 bedt om uttalelse til NOU 2008:18 Fagopplæring for framtida (Karlsen-utvalget).

Utvalget fremmer en rekke forslag som har betydning for videregående opplæring og berører også overganger fra grunnskole til videregående opplæring og fra videregående opplæring til fagskoler og høyere utdanning.

Karlsen-utvalget fremmer 80 forslag som departementet ønsker at høringsinstansene uttaler seg om. I tillegg ønsker departementet at høringsinstansene uttaler seg om en del spesifikke områder blant annet for å få et best mulig grunnlag for oppfølgingsarbeidet.

Departementets høringsfrist er satt til 27.01.2009.

Forslaget til høringssvar er disponert slik:

- Del 1 inneholder synspunkter knyttet til de spesifikke områdene.
- Del 2 oppsummerer Oslo kommunes vurderinger av alle utvalgets forslag med henvisning til forslagsnummer.

Del 1. Synspunkter knyttet til de spesifikke områdene

1) Bedre gjennomføringen i videregående opplæring, utredningens avsnitt 6.3:

- *Forsøk med bruk av incentiver i fylkeskommunen for å øke gjennomføringen*
- *Yrkesretting, særlig forslagene om at
-læreplanene i fellesfagene gjennomgås slik at læreplanmålene egner seg for yrkesretting
-utarbeidelse av forpliktende veiledninger for yrkesretting*
- *Fylkeskommunens plikt til å tilby plasser til alle søkere til helse- og sosialfag*
- *Justering av lærlingtilskuddet*
- *Ekstra tilskudd til lærebedrifter som tegner lærekontrakt med elever med spesielle oppfølgingsbehov*
- *Alle elever som ikke får læreplass får rett til to års yrkesfaglig opplæring*
- *Dagens rådgivningsressurs doubles*
- *Opprettelsen av nasjonalt senter for karriereveiledning*

Forsøk med bruk av incentiver i fylkeskommunen for å øke gjennomføringen

Oslo kommune støtter i utgangspunktet forslaget om bruk av incentiver for å øke gjennomstrømmingen, men ønsker innledningsvis å understreke at frafallsforebyggende arbeid må starte lenge før elevene er i videregående opplæring.

Mange elever kommer i dag til videregående opplæring med svært mangelfulle kunnskaper og mange mangler vurdering i fag. Det må rettes økt oppmerksomhet mot elever i risikogruppen for senere frafall på et tidligere tidspunkt enn når de er i målgruppe for videregående opplæring. Kjennetegn ved frafallsutsatt ungdom er for eksempel:

- høyt fravær i ungdomsskolen og ofte allerede i barneskolen
- lav motivasjon, ofte i sammenheng med lav faglig og sosial mestring
- atferdsproblemer
- store faglige problemer og manglende grunnleggende ferdigheter som følge av fravær og lav motivasjon, noe som blir en selvforsterkende negativ spiral
- ikke beståtte eksamener
- lav poengsum ved inntak til videregående opplæring

Ovennevnte vil føre til et svært dårlig utgangspunkt for å lykkes i videregående opplæring

Grunnskoleopplæring er både en rett og en plikt. Kommunene må derfor ta et større samfunnsansvar i frafallsforebyggende arbeid i grunnskolene slik at betydningen av forhold nevnt over minimaliseres.

Oslo kommune ønsker å understreke betydningen av tett oppfølging av elevenes fravær, utvikling av grunnleggende ferdigheter og faglig utvikling gjennom høyt læringstrykk i grunnskolen. Dette gjelder så vel kartlegging av elevenes faglige og sosiale utvikling som tiltak for å minimalisere risiko for frafall senere i utdanningsløpet.

Kommunen merker seg at Karlsen-utvalget poengterer at det i liten grad finnes incentiver som belønner skoler og bedrifter for innsats som fører til at flere elever og lærlinger gjennomfører og består. Et av de viktigste incentivene som de videregående skolene i Oslo har, er prinsippet "*pengene følger elevene*", som innebærer at om eleven slutter, mister skolene driftsmidler. Skolene motiveres til å forebygge frafall, økt satsing på tilpasset opplæring og tettere oppfølging av elever i risikozonen.

Det bør utvikles ordninger som i større grad fanger opp elever og lærlinger som får problemer underveis og trenger ekstra hjelp og støtte til å få tatt fag de mangler eller har strøket i.

Yrkesretting av fellesfagene

- Gjennomgang av læreplanene

Oslo kommune støtter forslaget og mener i likhet med utvalget at det ikke er nødvendig å endre kompetansemålene i læreplanene. Forslaget fra utvalget om å forskriftsfeste yrkesrettingen med en presisering av hva dette innebærer vil kunne sikre denne metoden.

De felles læreplanene har i hovedsak et innhold som er nødvendig for å utøve de fleste yrker, og er med på å legge grunnlaget for en omstillingskompetanse som er nødvendig i dagens arbeidsliv. I Osloskolen kan en dokumentere gode erfaringer med å yrkesrette fellesfagene i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Yrkesretting av opplæringen er en forutsetning for et

godt læringsutbytte. Det er imidlertid ikke forskningsmessig grunnlag for å si at flere elever gjennomfører videregående opplæring som følge av dette.

- Forpliktende veiledninger for yrkesretting

Oslo kommune støtter forslaget om at det utarbeides veiledninger for yrkesretting til hjelp og støtte for lærerne. Dette vil kunne bidra til å sikre en bedre opplæring. Kommunen ønsker derimot ikke at veiledningene skal ha en *forpliktende* karakter. Veiledningene må forholde seg til hele læreplanen og kompetansemålene.

Fylkeskommunens plikt til å tilby plasser til alle søkere til helse- og sosialfag

Oslo kommune støtter verken forslaget om å pålegge fylkeskommunene å tilby plasser til alle elever som søker seg til helse- og sosialfag, eller at staten pålegger sine egne helseforetak å opprette læreplasser for helsefagarbeidere. Det frarådes å innføre et eget inntakssystem for søkere til ett bestemt utdanningsprogram. I Oslo er det et ønske om å rekruttere flere unge søkere til helse- og sosialfagene, og dimensjoneringen av tilbudet er derfor romslig og gir plass til alle søkere innenfor dagens inntakssystem.

Justering av lærlingtilskuddet

Oslo kommune støtter forslaget om at lærlingtilskuddet justeres slik at det følger kostnaden for elever på yrkesfaglige utdanningsprogrammer i videregående skole, og er enig i det vi oppfatter som utvalgets intensjon om at lærlingtilskuddet bør økes. Økt lærlingtilskudd vil ikke nødvendigvis bli resultatet av forslaget om å justere lærlingtilskuddet slik at det tilsvarer det beløp videregående skoler får for hver elev. Oslo kommune har et system hvor skolene får et beløp for hver elev (elevpris), og det er dette beløpet som må sammenlignes med lærlingtilskuddet. Elevprisen varierer mellom utdanningsprogrammene fra kr 77 319 til kr 85 910. Kommunen er usikker på grunnlaget for utvalgets vurdering av kostnadene til kr 125 000 pr elev.

Oslo kommune vil sterkt fraråde det som kan oppfattes som et ønske om å innføre flere og mer differensierte tilskuddssatser. Et veldig differensiert tilskuddssystem vil være vanskelig å kommunisere i tillegg til at det vil være unødig krevende å administrere. Vi vil videre anta at effekten av dette vil være usikker.

Ekstra tilskudd til lærebedrifter som tegner lærekontrakt med elever med spesielle oppfølgingsbehov

Oslo kommune støtter forslaget om at det gis ekstra tilskudd og tilbud om annen støtte som oppfølging fra fylkeskommunen til lærebedrifter som tegner lærekontrakt med elever med spesielle oppfølgingsbehov. Oslo kommune mener at dagens ordning hvor det kan søkes ekstra tilskudd til opplæring av lærlinger med særskilte behov i hovedsak fungerer tilfredsstillende. En svakhet ved dagens ordning er at man ikke får søkt Utdanningsdirektoratet om ekstra tilskudd før lærekontrakt er inngått og da har bedriftene allerede påtatt seg opplæringsansvaret. Det bør vurderes å innføre en mulighet for forhåndstilsagn fordi bedriftenes mulighet for å tegne lærekontrakt og gi god opplæring vil være avhengig av resultatet av søknadsbehandlingen. Det bør videre vurderes om søknadsbehandlingen kan overlates til fylkeskommune som en del av saksbehandlingen ved godkjenning av lærekontrakten.

Alle elever som ikke får læreplass får rett til to års yrkesfaglig opplæring

Oslo kommune støtter ikke forslaget slik det er utformet, men er i utgangspunktet enig med utvalget i at elever som fullfører sin utdanning i Vg3- tilbud i skole, vil få større faglig utbytte

av et praksisnært 2-årig tilbud. Kommunen mener imidlertid at en slik endring, dersom den ikke gis en styrt og god gjennomføringsform der skolen tar ansvar for opplæringen, vil kunne medføre betydelige negative konsekvenser for dagens fagopplæring. Her nevnes 3 momenter:

1. Det anses å være en betydelig risiko for at bedrifter/bransjer vil foretrekke et slikt opplæringsopplegg fremfor å ta inn lærlinger da dette vil være billigere for bedriftene, reduserer/fjerner bedriftenes ansvar da de fortsatt vil være elever, og bedriftene vil kunne beholde det meste av elevenes verdiskaping. Dette vil ikke minst gjelde i usikre økonomiske tider.
2. Det er erfaringsmessig vanskelig å motivere elever som ikke får læreplass til å ta imot tilbud om Vg3 i skole. Det antas at dette vil kunne bli enda vanskeligere dersom varigheten av skoletiden fordobles uten at det fremstår som et svært realistisk alternativ med god oppfølging fra skolen.
3. Merkostnadene vil bli betydelige, og det vil være vanskelig å finne plass på skolene.

Dagens rådgivningsressurs dobles

Oslo kommune støtter forslaget under forutsetning av at fylkeskommunene kompenseres for kostnadene. Styrket rådgivningstjeneste er imidlertid ikke bare et spørsmål om økonomiske ressurser, og det gjennomføres nå et betydelig utviklingsarbeid som vil gi bedre rådgivning på sikt. Utviklingsarbeidet må knyttes nært opp til innføringen av faget *utdanningsvalg*, som gir store muligheter for bedre rådgivning. Det vil være viktig at fylkeskommunene selv disponerer pengene til formålet for å sikre optimal utnyttelse.

Opprettelsen av nasjonalt senter for karriereveiledning

Oslo kommune støtter ikke forslaget.

2) Utbygging av fagskoleutdanning som en karrierevei for fagarbeidere, utredningens avsnitt 6.4:

- *Satsingen på fagskoleutdanningen og organiseringen av denne*
- *Økt offentlig finansiering av fagskoleutdanningen*

Satsingen på fagskoleutdanningen og organiseringen av denne

Oslo kommune slutter seg til utvalgets forslag om at:

- Det etableres et eget råd for fagskoleutdanning.
- Fagskoleutdanning som hovedregel skal gis offentlig finansiering.
- Spesialisering etter fag-/svennebrev som hovedregel gis som fagskoleutdanning.

Økt offentlig finansiering av fagskoleutdanningen

- Oslo kommune støtter forslaget om økt offentlig finansiering. Det er svært viktig at bl.a. helse- og sosialfagene likestilles med de tekniske fagene.

3) Tiltak for å bedre overganger fra fag- og yrkesopplæringen til fagskoleutdanning (Y-veien) og høyere utdanning, utredningens avsnitt 6.4:

- *Utbygging av Y- veien til flere fagområder*
- *Sette ned aldersgrensen for realkompetansevurdering*
- *Alle som har fullført videregående er generelt studieforberedte uavhengig av utdanningsprogram*

- *Rett til å ta kurs i fellesfag etter oppnådd fagbrev*

Etter Oslo kommunes oppfatning er det grunnopplæringens oppgave å kvalifisere til videre utdanning og arbeid. Elevene har rett til veiledning med utgangspunkt i de rammevilkår som finnes og de krav som settes til den enkelte.

En ordning med mer fleksible overganger vil uansett form gjøre det ønskelig at mottagende undervisningsinstitusjon legger til rette for muligheter til å innhente kunnskaper denne studentgruppen mangler gjennom forkurs eller tilleggsundervisning.

Utbygging av Y-veien til flere fagområder

Oslo kommune støtter forslaget.

Sette ned aldersgrensen for realkompetansevurdering

Oslo kommune støtter forslaget om å sette ned aldersgrensen for realkompetansevurdering slik at det vil bli enklere for mange å finne veien tilbake til utdanningssystemet og innpasses på riktig nivå.

Alle som har fullført videregående er generelt studieforbredt uavhengig av utdanningsprogram

Oslo kommune støtter ikke forslaget.

Rett til å ta kurs i fellesfag etter oppnådd fagbrev

Oslo kommune støtter forslaget om at retten til videregående opplæring for søkere med ungdomsrett, jf opplæringsloven § 3-1, bør utvides slik at de som har fullført et yrkesfaglig utdanningsprogram, har rett til nødvendig påbyggingskurs i fellesfagene.

4) Tiltak for å få flere voksne med yrkeskompetanse, utredningens avsnitt 6.5:

- *Motivasjonsordninger*
- *Ordninger for finansiering av livsopphold for voksne*
- *Nasjonale prinsipper for realkompetansevurdering av voksne som ønsker å ta videregående opplæring*

Motivasjonsordninger

Oslo kommune slutter seg til at det utvikles ordninger som bidrar til å motivere voksne uten fullført videregående opplæring til å finne veien tilbake til utdanningssystemet for å gjennomføre utdanningen. Dette vil bidra til at den enkelte står langt bedre rustet til å møte arbeidslivet og til sikre seg en varig plass der. I tillegg vil det tilføre samfunnet nødvendig kompetanse.

- Ordninger for finansiering av livsopphold for voksne
Oslo kommune slutter seg til forslaget om at det vurderes å etablere egne ordninger for finansiering av livsopphold. Dersom livsopphold sikres uten studielån, vil det gjøre det langt enklere for voksne å gjennomføre videregående opplæring.
- Nasjonale prinsipper for realkompetansevurdering av voksne som ønsker å ta videregående opplæring
Oslo kommune mener at det allerede foreligger et fungerende system for realkompetansevurdering.

5) Tiltak for å bedre kvaliteten i fag- og yrkesopplæringen, utredningens avsnitt 6.6:

- *Utvalgets prioritering av innsatsområder og videreutvikling av et nasjonalt kvalitetsvurderingssystem*
- *Økt bruk av tilsyn som grunnlag for kvalitetssikring av fag- og yrkesopplæringen*
- *Styrking av kompetansen og fag- og yrkesopplæringen hos fylkesmannen*

Utvalgets prioritering av innsatsområder og videreutvikling av et nasjonalt kvalitetsvurderingssystem

Oslo kommune støtter forslaget om at det utvikles et nasjonalt kvalitetsvurderingssystem med de foreslåtte prioriteringer.

Økt bruk av tilsyn som grunnlag for kvalitetssikring av fag- og yrkesopplæringen

Oslo kommune kan ikke se at de felles nasjonale tilsynene som ble gjennomført i 2006 og 2007 er egnet til bruk for tilsyn med fag- og yrkesopplæringen. Disse tilsynene har vært rene forvaltningstilsyn for å påse at fylkeskommunene har et forsvarlig system for å se om lovverket blir fulgt. Når det gjelder lov- og forskriftsbestemmelser innen yrkesopplæringen, kan dette med fordel knyttes til oppfølging av arbeidsmiljølovgivningen for den delen av opplæringen som foregår i bedrift.

Oslo kommune er enig i at et nasjonalt tilsyn i større grad bør bestå av en mer helhetlig og pedagogisk vurdering av skolene og virksomhetene, og at det i større grad bør redegjøres for disse vurderingene. Dette forutsetter imidlertid utvikling av gode indikatorer i fag- og yrkesopplæringen som identifiserer læringsutbytte. Dette er mulig gjennom en rapportering med basis i dagens fagsystemer. Før det foreligger et tilfredsstillende sett med indikatorer, er Oslo kommune tvilende til om det vil ha noen effekt å innarbeide funn vedr. fag- og yrkesopplæringen i de nasjonale tilsynsrapportene.

Styrking av kompetansen og fag- og yrkesopplæringen hos fylkesmannen

Dersom det etableres et nasjonalt system for tilsyn med hele grunnopplæringen, må kompetansen innen fag- og yrkesopplæringen styrkes. Oslo kommune er tvilende til om det er tilstrekkelig å styrke fylkesmannsembetene med ett årsverk. Etter kommunens mening er ikke forslagene som legges fram tilstrekkelig avklart når det gjelder roller og ansvar for fylkeskommune, lærebedrifter, opplæringskontor og statlige myndigheter.

6) Tiltak for rekruttering av yrkesfaglærere, utredningens avsnitt 6.7:

- *Opprettelse av bachelor- og masterstudier for yrkesfaglærere i alle utdanningsprogram*
- *Tydeligere ansvar for fylkeskommunen for å tilby etterutdanning og lærernes plikt til å delta*
- *Kravene til veilederkompetanse hos instruktørene styrkes*
- *Stipendordninger og lønnskompensasjonsordninger*
- *Hospiteringer for personale i skole og arbeidsliv*

Opprettelse av bachelor- og masterstudier for yrkesfaglærere i alle utdanningsprogram

Oslo kommune støtter forslaget om opprettelse av bachelor- og mastergradstudier for yrkesfaglærere i alle utdanningsprogram. Det er viktig at dette tilbys på alle utdanningsprogram for å sikre faglig nivå i yrkesopplæringen. Karlsen-utvalget påpeker flere områder det er behov for særskilt kompetanseheving i, som bl.a. rådgivning, arbeid med elever med særskilte behov, elevdisiplin, læreplananalyse og elev- og lærlingvurdering. Dette er alle svært viktige områder. I tillegg vil kommunen påpeke at det også bør settes fokus på ulike

læringsstrategier, klasseromsledelse, kommunikasjon og kompetanseheving knyttet til kravet om grunnleggende ferdigheter i læreplanene. Det er viktig at det etableres fleksible løp som lar seg kombinere med ordinært arbeid.

Tydeligere ansvar for fylkeskommunen for å tilby etterutdanning og lærernes plikt til å delta
Oslo kommune støtter forslaget.

Kravene til veilederkompetanse hos instruktørene styrkes

Oslo kommune slutter seg til at tilbudene utbygges. Det er viktig at det tilbys relevant opplæring som gir instruktører og faglige ledere økt kompetanse. Bedriftene etterspør slik kompetansegivende opplæring tilpasset bedriftens behov. Det kan her opplyses at videreutvikling av tilbudene i Oslo er lagt til de faglige nettverkene innen hvert utdanningsprogram koordinert av ressurskolene.

Oslo kommune mener det bør innføres en obligatorisk opplæring for faglige ledere og instruktører som inngår i godkjenningskriteriene for lærebedrifter.

Stipendordninger og lønnskompensasjonsordninger

Oslo kommune støtter forslaget om at det innføres stipendordninger for yrkesfaglærerstudenter. Det er et stort og økende behov for yrkesfaglærere. Kommunen er imidlertid i tvil om lønnskompensasjonsordninger for instruktører og faglige ledere som deltar på kurs er riktig vei å gå. Bedrifter som tar inn lærlinger med opplæringsrett mottar i dag ca kr 95 000 pr lærling for å gi god faglig opplæring. Det er da rimelig at bedriftene også påtar seg et ansvar for å ha kompetente ansatte til å forestå opplæringen. Det er Oslo kommunes oppfatning at tidsbruken er et større problem for bedriftene enn lønnskostnadene for ansatte som er på kurs. Instruktørene taper ikke penger på å delta på kursene, og kursene er gratis.

Hospiteringer for personale i skole og arbeidsliv

Oslo kommune støtter forslaget om at det etableres gode systemer for hospitering da dette er viktig for å sikre helhetlige utdanningsløp i yrkesopplæringen, og for å sikre nødvendig oppdatering/overføring av kunnskap mellom de ulike opplæringsarenaene i skole og bedrift.

7) Mer forskning og dokumentasjon på fag- og yrkesopplæringen, utredningens avsnitt 6.8:

Etablering av ett eller flere forskningscentre for forskning på fag- og yrkesopplæring og organiseringen av dette

Oslo kommune støtter forslaget. Det er viktig med mer forskningsbasert kunnskap om yrkesfagene. Dette vil også være en viktig forutsetning for å sikre faglig nivå på bachelor- og mastergradsstudiene. Oslo kommune mener at forskning på fag- og yrkesopplæring må sees i sammenheng med den øvrige utdanningsforskningen.

8) Mer internasjonalisering, utredningens avsnitt 6.9:

- *Styrke den norske deltakelsen i internasjonale undersøkelser og internasjonalt samarbeid*
- *Etablering av tilskuddsordninger for hospiteringer i utlandet for elever og lærlinger, lærere og instruktører*

Styrke den norske deltakelsen i internasjonale undersøkelser og internasjonalt samarbeid

Oslo kommune støtter forslaget.

Etablering av tilskuddsordninger for hospiteringer i utlandet for elever og lærlinger, lærere og instruktører

Oslo kommune støtter forslaget om at det etableres nasjonale ordninger for hospiteringer i utlandet, bl.a. fordi bedriftene opplever EU- programmene (Leonardo) som svært krevende og byråkratiske. Dette medfører at søknadsprosessen og dokumentasjonen som kreves snarere hemmer enn fremmer internasjonalisering.

Del 2. Synspunkter på utvalgets 80 forslag med henvisning til forslagsnummer

Forslag i utvalgets innstilling kapittel 6.2 til tiltak som skal bidra til raskere omstilling i samfunnet:

- Oslo kommune støtter utvalgets forslag nr. 1-5 til tiltak som skal bidra til raskere omstilling i samfunnet.

Forslag i utvalgets innstilling kapittel 6.3 om tiltak for at flere skal gjennomføre opplæringen:

Gjennomføring

- Oslo kommune støtter utvalgets forslag nr. 6-9 for at flere skal gjennomføre opplæringen.

Yrkesretting

- Oslo kommune støtter ikke forslag nr. 10 om at alle skoler bør ha tilbud om ungdomsbedrift. Ungdomsbedrift har fungert positivt, men valg av pedagogisk metode bør overlates til skoleeier og skolene.
- Oslo kommune støtter forslag nr. 11-15. Ang. forslag nr. 13 ønsker ikke Oslo kommune at veiledningene skal ha en forpliktende karakter. Oslo kommune mener at det må være opp til skoleeiere og skolene å vurdere hvilke etterutdanningstilbud det pedagogiske personale skal delta i (forslag nr. 14). Under forslag nr.15 mener Oslo kommune at "fylkeskommune" bør erstattes med "skoleeier" slik at også privatskolene fanges opp.
- Ang. forslag nr. 16 mener Oslo kommune at statlig tilsyn også kan omfatte obligatorisk yrkesretting, men at dette må inngå i et helhetlig system for tilsyn med videregående opplæring.

Fleksible løp

- Oslo kommune støtter forslag nr. 17 om fleksible opplæringsmodeller, at praksisbrevordningen kan utvides og at forsøkene evalueres. Kommunen vil imidlertid advare mot å tro at praksisbrevordningen alene i stor grad vil redusere frafallet i videregående opplæring. For at ordningen skal få tilsiktet effekt er det nødvendig å følge elevene tett gjennom hele 10. klasse for eventuelt å kunne iverksette tiltak som sikrer at elevene har de grunnleggende ferdighetene. Oslo kommune foreslår at ordningen bygges opp slik at den først blir søkbar i Vg1, og at det gjennomføres kartlegging både ved skolestart og i desember slik at elevens muligheter til å oppnå full fagkompetanse er vurdert i videregående skole som kjenner fagenes muligheter.

Betydningen av åpenhet og mulighet for overføring av relevant informasjon om elevens utvikling mellom trinnene og mellom dem som samarbeider om utdanningen er stor.

Når det gjelder skreddersydde tilbud for elever/lærlinger, kan det se ut som det både er behov for å utvikle tilbud innenfor skolene, tilbud i samarbeid mellom skole og bedrifter, og skreddersydde tilbud på andre læringsarenaer enn i skolen. Man må kvalifisere elevene for videre arbeid og læring.

Oslo kommune mener at slike ordninger og modeller bør utvikles innenfor rammen av læreplanverket for Kunnskapsløftet, bl.a. gjennom aktiv bruk av handlingsrommet i faget *prosjekt til fordypning*.

Oppfølging av elevene

- Oslo kommune kan ikke se at forslag nr.18 og 19 er relevante fordi elevinformasjon allerede er godt tilgjengelig. Det er imidlertid viktig at elever og foresatte skal gi samtykke til at sensitive opplysninger overføres til neste nivå.
- Ang. forslag nr. 20 tror ikke Oslo kommune at en mentorordning i vanlig forstand vil være det riktige virkemiddelet da dette vil kreve store ressurser, stor tillit og rolleforståelse, i tillegg til en jevnbyrdighet som faktisk ikke skal være der mellom elev og lærer/instruktør. Oslo kommune mener at det må etableres sterk og tett oppfølging av denne ungdomsgruppen, med tydelige lærere og instruktører.
- Ang. forslag nr. 21 mener Oslo kommune at unge og unge voksne er godt ivaretatt i utdanningssammenheng.

Tilgang på læreplasser

- Oslo kommune støtter forslag nr. 22 om at staten tar initiativ overfor alle aktuelle parter for å vurdere å inngå en ny samfunnskontrakt om forpliktelser til å opprette læreplasser.
- Ang. forslag nr. 23 mener Oslo kommune at "offentlig sektor" må påta seg det samme ansvar som andre sektorer og bransjer. "Det offentlige" er ikke i den særstilling utvalget synes å mene.
- Oslo kommune støtter ikke forslag nr. 24. Det frarådes å innføre et eget inntakssystem for søkere til ett bestemt utdanningsprogram. Imidlertid er det i Oslo et ønske om å rekruttere flere unge søkere til helse- og sosialfagene, og dimensjoneringen av tilbudet i dag er derfor romslig og gir plass til alle søkere innenfor dagens inntakssystem.
- Oslo kommune støtter forslag nr. 25-27.
- Ang. forslag nr. 28 oppfatter Oslo kommune at de nylig fastsatte godskrivingsregler fanger opp de fleste tenkelige tilfeller av overganger mellom utdanningsprogrammer og programområder ved inngåelse av lærekontrakt. Fylkeskommunenes ansvar for å tilby opplæring bedriftene ikke selv kan ta seg av, er klart også i dag slik at det er vanskelig å se behovet for en slik gjennomgang av regelverket som kun har virket siden august.

Oslo kommune tilbyr opplæring i det som mangler ved inngåelse av lærekontrakt i andre fag enn det skolebakgrunnen tilsier.

Oslo kommune vil imidlertid foreslå at de fastsatte kryssløp fra utdanningsprogram for studiespesialisering utvides til også å omfatte de øvrige studieforbereende utdanningsprogrammene, idrett og musikk, dans, drama.

- Oslo kommune støtter ikke forslag nr. 29 slik dette er utformet og viser til det som er anført under Del 1 under *Alle elever som ikke får læreplass får rett til to års yrkesfaglig opplæring*.

Rådgivning og karriereveiledning

- Oslo kommune støtter forslag nr. 30, 32 og 34. Ang. forslag nr. 31 støttes intensjonen om en bedre rådgivningstjeneste, men det må være opp til skoleeier å organisere tjenesten. Forslag nr. 33 om at dagens rådgivningsressurs dobles støttes under forutsetning av at fylkeskommunene kompenseres for kostnadene.
- Oslo kommune støtter ikke utvalgets forslag nr. 35 om å opprette et nasjonalt senter for karriereveiledning.

Utvalgets forslag i avsnitt 6.4 til tiltak for å bedre muligheten til å bygge videre på fag- og svennebrev:

Behov for mer spesialisert kunnskap

- Oslo kommune støtter forslag nr. 36 - 39.

Utbygging av Y-veien til flere fag

- Oslo kommune støtter forslag nr. 40.

Individuelle løsninger

- Oslo kommune støtter forslag nr. 41.

Generell studieforberehet

Oslo kommune støtter ikke forslag nr. 42.

Utvalgets forslag i avsnitt 6.5 om tiltak om grunnopplæring for voksne:

- Oslo kommune støtter forslag nr. 43.
- Oslo kommune støtter forslag nr. 44-52. For forslag nr. 46 og 50 forutsettes finansiering ved statlige midler, for forslag nr. 48 forutsettes at forslaget også må omfatte offentlig sektor.
- Ang. utvalgets forslag nr. 53 mener Oslo kommune at det allerede foreligger et godt fungerende system for realkompetansevurdering av voksne som ønsker å ta videregående opplæring, men det er behov for vesentlig bedre informasjon om hvordan ordningen fungerer.

Utvalgets forslag i avsnitt 6.6 om tiltak som skal bidra til kvalitetsutvikling i fag- og yrkesopplæringen:

- Oslo kommune støtter samtlige av utvalgets forslag til tiltak som skal bidra til kvalitetsutvikling i fag- og yrkesopplæringen, forslag nr. 54- 62.

Oslo kommune vil understreke at hensikten med utvikling av konkrete indikatorer og kvalitetsutviklingsverktøy må være at det blir iverksatt tiltak for kvalitetsforbedring lokalt. Videre kan det anføres at fylkeskommunene bør ha oversikt over gjennomføringsgraden på den enkelte skole på hvert nivå.

Det nasjonale gjennomføringskartet bør bygge på de opplysninger som fylkene allerede i dag har tilgjengelig gjennom SATS Skole, VIGO og OTTO på en måte som sikrer unødvendig dobbelrapportering.

Et gjennomføringskart krever, om det skal bli oppfattet som et godt redskap i arbeidet med økt gjennomstrømming i videregående opplæring, at det utarbeides gode indikatorer for gjennomføring/frafall, herunder også godt definerte sluttkompetanser. Skal et slikt system bli pålitelig, kreves enda større fokus på datakvalitet i kilde-systemene. Behandling av en økt rapportering krever at det sikres ressurser på sentralt og fylkeskommunalt nivå.

Utvalgets forslag i avsnitt 6.7 om tiltak vedrørende situasjonen for lærere og instruktører i fag- og yrkesopplæringen:

- Oslo kommune støtter samtlige av utvalgets forslag under dette kapitlet; nr. 63-70.

Utvalgets forslag i avsnitt 6.8 om behovet for tiltak for forskning og dokumentasjon om fag - og yrkesopplæringen:

- Oslo kommune støtter forslag nr. 71 og 72, men vil til nr. 72 bemerke at forslaget i stor grad dreier seg om å systematisere tilgjengelig data.
- Oslo kommune mener at forslag nr. 73 reiser store prinsipielle spørsmål og kan innebære en "fra vugge til grav overvåking" av individer som det er grunn til å være skeptisk til.
- Oslo kommune støtter ikke en "obligatorisk" forskningskonferanse om fag- og yrkesopplæring da emnet bør sees i sammenheng med en helhetlig forskning på videregående opplæring.
- Oslo kommune støtter forslag nr. 75-77.

Utvalgets forslag i avsnitt 6.9 om internasjonalisering i fag - og yrkesopplæringen:

Oslo kommune støtter forslag nr. 78, og understreker at det er nødvendig med gjensidig utveksling av indikatorer, standarder og målemetoder.

- Oslo kommune stiller seg imidlertid undrende til utvalgets forslag nr. 79 som indikerer at intensjonen med internasjonalt samarbeid er å få resten av verden til å gjøre som "vi" gjør. Intensjonen med internasjonalt og bilateralt samarbeid må være gjensidig nytte og

utvikling, og kanskje kan vi lære noe i andre land også når det gjelder fag - og yrkesopplæring?

- Oslo kommune støtter forslag nr. 80, og understreker at det er nødvendig med gjensidig utveksling.

Vedtakskompetanse:

Uttalelsen avgis av byråden for kultur og utdanning etter delegert fullmakt, jf. bystyrets vedtak av 30.05.2001, sak 218 og byrådets vedtak av 03.07.2001, sak 1360 om behandling av høringsuttalelser fra Oslo kommune.

Vedtak:

Oslo kommune avgir følgende høringsuttalelse til NOU 2008:18 Fagopplæring for framtida:

Del 1. Synspunkter knyttet til de spesifikke områdene

1) Bedre gjennomføringen i videregående opplæring, utredningens avsnitt 6.3:

- *Forsøk med bruk av incentiver i fylkeskommunen for å øke gjennomføringen*
- *Yrkesretting, særlig forslagene om at*
-læreplanene i fellesfagene gjennomgås slik at læreplanmålene egner seg for yrkesretting
-utarbeidelse av forpliktende veiledninger for yrkesretting
- *Fylkeskommunens plikt til å tilby plasser til alle søkere til helse- og sosialfag*
- *Justering av lærlingtilskuddet*
- *Ekstra tilskudd til lærebedrifter som tegner lærekontrakt med elever med spesielle oppfølgingsbehov*
- *Alle elever som ikke får læreplass får rett til to års yrkesfaglig opplæring*
- *Dagens rådgivningsressurs dobles*
- *Opprettelsen av nasjonalt senter for karriereveiledning*

Forsøk med bruk av incentiver i fylkeskommunen for å øke gjennomføringen

Oslo kommune støtter i utgangspunktet forslaget om bruk av incentiver for å øke gjennomstrømmingen, men ønsker innledningsvis å understreke at frafallsforebyggende arbeid må starte lenge før elevene er i videregående opplæring.

Mange elever kommer i dag til videregående opplæring med svært mangelfulle kunnskaper og mange mangler vurdering i fag. Det må rettes økt oppmerksomhet mot elever i risikogruppen for senere frafall på et tidligere tidspunkt enn når de er i målgruppe for videregående opplæring. Kjennetegn ved frafallsutsatt ungdom er for eksempel:

- høyt fravær i ungdomsskolen og ofte allerede i barneskolen
- lav motivasjon, ofte i sammenheng med lav faglig og sosial mestring
- atferdsproblemer
- store faglige problemer og manglende grunnleggende ferdigheter som følge av fravær og lav motivasjon, noe som blir en selvforsterkende negativ spiral
- ikke beståtte eksamener

- lave poengsum ved inntak til videregående opplæring

Ovennevnte vil føre til et svært dårlig utgangspunkt for å lykkes i videregående opplæring

Grunnskoleopplæring er både en rett og en plikt. Kommunene må derfor ta et større samfunnsansvar i frafallsforbyggende arbeid i grunnskolene slik at betydningen av forhold nevnt over minimaliseres.

Oslo kommune ønsker å understreke betydningen av tett oppfølging av elevenes fravær, utvikling av grunnleggende ferdigheter og faglig utvikling gjennom høyt læringstrykk i grunnskolen. Dette gjelder så vel kartlegging av elevenes faglige og sosiale utvikling som tiltak for å minimalisere risiko for frafall senere i utdanningsløpet.

Kommunen merker seg at Karlsen-utvalget poengterer at det i liten grad finnes incentiver som belønner skoler og bedrifter for innsats som fører til at flere elever og lærlinger gjennomfører og består. Et av de viktigste incentivene som de videregående skolene i Oslo har, er prinsippet "*pengene følger elevene*", som innebærer at om eleven slutter, mister skolene driftsmidler. Skolene motiveres til å forebygge frafall, økt satsing på tilpasset opplæring og tettere oppfølging av elever i risikozonen.

Det bør utvikles ordninger som i større grad fanger opp elever og lærlinger som får problemer underveis og trenger ekstra hjelp og støtte til å få tatt fag de mangler eller har strøket i.

Yrkesretting av fellesfagene

- Gjennomgang av læreplanene

Oslo kommunen støtter forslaget og mener i likhet med utvalget at det ikke er nødvendig å endre kompetansemålene i læreplanene. Forslaget fra utvalget om å forskriftsfeste yrkesrettingen med en presisering av hva dette innebærer vil kunne sikre denne metoden.

De felles læreplanene har i hovedsak et innhold som er nødvendig for å utøve de fleste yrker, og er med på å legge grunnlaget for en omstillingskompetanse som er nødvendig i dagens arbeidsliv. I Osloskolen kan en dokumentere gode erfaringer med å yrkesrette fellesfagene i de yrkesfaglige utdanningsprogrammene. Yrkesretting av opplæringen er en forutsetning for et godt læringsutbytte. Det er imidlertid ikke forskningsmessig grunnlag for å si at flere elever gjennomfører videregående opplæring som følge av dette.

- Forpliktende veiledninger for yrkesretting

Oslo kommune støtter forslaget om at det utarbeides veiledninger for yrkesretting til hjelp og støtte for lærerne. Dette vil kunne bidra til å sikre en bedre opplæring. Kommunen ønsker derimot ikke at veiledningene skal ha en *forpliktende* karakter. Veiledningene må forholde seg til hele læreplanen og kompetansemålene.

Fylkeskommunens plikt til å tilby plasser til alle søkere til helse- og sosialfag

Oslo kommune støtter verken forslaget om å pålegge fylkeskommunene å tilby plasser til alle elever som søker seg til helse- og sosialfag, eller at staten pålegger sine egne helseforetak å opprette læreplasser for helsefagarbeidere. Det frarådes å innføre et eget inntakssystem for søkere til ett bestemt utdanningsprogram. I Oslo er det et ønske om å rekruttere flere unge søkere til helse- og sosialfagene, og dimensjoneringen av tilbudet er derfor romslig og gir plass til alle søkere innenfor dagens inntakssystem.

Justering av lærlingtilskuddet

Oslo kommune støtter forslaget om at lærlingtilskuddet justeres slik at det følger kostnaden for elever på yrkesfaglige utdanningsprogrammer i videregående skole, og er enig i det vi oppfatter som utvalgets intensjon om at lærlingtilskuddet bør økes. Økt lærlingtilskudd vil ikke nødvendigvis bli resultatet av forslaget om å justere lærlingtilskuddet slik at det tilsvarer det beløp videregående skoler får for hver elev. Oslo kommune har et system hvor skolene får et beløp for hver elev (elevpris), og det er dette beløpet som må sammenlignes med lærlingtilskuddet. Elevprisen varierer mellom utdanningsprogrammene fra kr 77 319 til kr 85 910. Kommunen er usikker på grunnlaget for utvalgets vurdering av kostnadene til kr 125 000 pr elev.

Oslo kommune vil sterkt fraråde det som kan oppfattes som et ønske om å innføre flere og mer differensierte tilskuddssatser. Et veldig differensiert tilskuddssystem vil være vanskelig å kommunisere i tillegg til at det vil være unødig krevende å administrere. Vi vil videre anta at effekten av dette vil være usikker.

Ekstra tilskudd til lærebedrifter som tegner lærekontrakt med elever med spesielle oppfølgingsbehov

Oslo kommune støtter forslaget om at det gis ekstra tilskudd og tilbud om annen støtte som oppfølging fra fylkeskommunen til lærebedrifter som tegner lærekontrakt med elever med spesielle oppfølgingsbehov. Oslo kommune mener at dagens ordning hvor det kan søkes ekstra tilskudd til opplæring av lærlinger med særskilte behov i hovedsak fungerer tilfredsstillende. En svakhet ved dagens ordning er at man ikke får søkt Utdanningsdirektoratet om ekstra tilskudd før lærekontrakt er inngått og da har bedriftene allerede påtatt seg opplæringsansvaret. Det bør vurderes å innføre en mulighet for forhåndstilsagn fordi bedriftenes mulighet for å tegne lærekontrakt og gi god opplæring vil være avhengig av resultatet av søknadsbehandlingen. Det bør videre vurderes om søknadsbehandlingen kan overlates til fylkeskommune som en del av saksbehandlingen ved godkjenning av lærekontrakten.

Alle elever som ikke får læreplass får rett til to års yrkesfaglig opplæring

Oslo kommune støtter ikke forslaget slik det er utformet, men er i utgangspunktet enig med utvalget i at elever som fullfører sin utdanning i Vg3- tilbud i skole, vil få større faglig utbytte av et praksisnært 2-årig tilbud. Kommunen mener imidlertid at en slik endring, dersom den ikke gis en styrt og god gjennomføringsform der skolen tar ansvar for opplæringen, vil kunne medføre betydelige negative konsekvenser for dagens fagopplæring. Her nevnes 3 momenter:

1. Det anses å være en betydelig risiko for at bedrifter/bransjer vil foretrekke et slikt opplæringsopplegg fremfor å ta inn lærlinger da dette vil være billigere for bedriftene, reduserer/fjerner bedriftenes ansvar da de fortsatt vil være elever, og bedriftene vil kunne beholde det meste av elevenes verdiskaping. Dette vil ikke minst gjelde i usikre økonomiske tider.
2. Det er erfaringsmessig vanskelig å motivere elever som ikke får læreplass til å ta imot tilbud om Vg3 i skole. Det antas at dette vil kunne bli enda vanskeligere dersom varigheten av skoletiden fordobles uten at det fremstår som et svært realistisk alternativ med god oppfølging fra skolen.
3. Merkostnadene vil bli betydelige, og det vil være vanskelig å finne plass på skolene.

Dagens rådgivningsressurs dobles

Oslo kommune støtter forslaget under forutsetning av at fylkeskommunene kompenseres for kostnadene. Styrket rådgivningstjeneste er imidlertid ikke bare et spørsmål om økonomiske ressurser, og det gjennomføres nå et betydelig utviklingsarbeid som vil gi bedre rådgivning på sikt. Utviklingsarbeidet må knyttes nært opp til innføringen av faget *utdanningsvalg*, som gir store muligheter for bedre rådgivning. Det vil være viktig at fylkeskommunene selv disponerer pengene til formålet for å sikre optimal utnyttelse.

Opprettelsen av nasjonalt senter for karriereveiledning

Oslo kommune støtter ikke forslaget.

2) Utbygging av fagskoleutdanning som en karrierevei for fagarbeidere, utredningens avsnitt 6.4:

- *Satsingen på fagskoleutdanningen og organiseringen av denne*
- *Økt offentlig finansiering av fagskoleutdanningen*

Satsingen på fagskoleutdanningen og organiseringen av denne

Oslo kommune slutter seg til utvalgets forslag om at:

- Det etableres et eget råd for fagskoleutdanning.
- Fagskoleutdanning som hovedregel skal gis offentlig finansiering.
- Spesialisering etter fag-/svennebrev som hovedregel gis som fagskoleutdanning.

Økt offentlig finansiering av fagskoleutdanningen

- Oslo kommune støtter forslaget om økt offentlig finansiering. Det er svært viktig at bl.a. helse- og sosialfagene likestilles med de tekniske fagene.

3) Tiltak for å bedre overganger fra fag- og yrkesopplæringen til fagskoleutdanning (Y-veien) og høyere utdanning, utredningens avsnitt 6.4:

- *Utbygging av Y-veien til flere fagområder*
- *Sette ned aldersgrensen for realkompetansevurdering*
- *Alle som har fullført videregående er generelt studieforberedte uavhengig av utdanningsprogram*
- *Rett til å ta kurs i fellesfag etter oppnådd fagbrev*

Etter Oslo kommunes oppfatning er det grunnopplæringens oppgave å kvalifisere til videre utdanning og arbeid. Elevene har rett til veiledning med utgangspunkt i de rammevilkår som finnes og de krav som settes til den enkelte.

En ordning med mer fleksible overganger vil uansett form gjøre det ønskelig at mottagende undervisningsinstitusjon legger til rette for muligheter til å innhente kunnskaper denne studentgruppen mangler gjennom forkurs eller tilleggsundervisning.

Utbygging av Y-veien til flere fagområder

Oslo kommune støtter forslaget.

Sette ned aldersgrensen for realkompetansevurdering

Oslo kommune støtter forslaget om å sette ned aldersgrensen for realkompetansevurdering slik at det vil bli enklere for mange å finne veien tilbake til utdanningssystemet og innpasses på riktig nivå.

Alle som har fullført videregående er generelt studieforbredt uavhengig av utdanningsprogram

Oslo kommune støtter ikke forslaget.

Rett til å ta kurs i fellesfag etter oppnådd fagbrev

Oslo kommune støtter forslaget om at retten til videregående opplæring for søkere med ungdomsrett, jf opplæringsloven § 3-1, bør utvides slik at de som har fullført et yrkesfaglig utdanningsprogram, har rett til nødvendig påbyggingskurs i fellesfagene.

4) Tiltak for å få flere voksne med yrkeskompetanse, utredningens avsnitt 6.5:

- *Motivasjonsordninger*
- *Ordninger for finansiering av livsopphold for voksne*
- *Nasjonale prinsipper for realkompetansevurdering av voksne som ønsker å ta videregående opplæring*

Motivasjonsordninger

Oslo kommune slutter seg til at det utvikles ordninger som bidrar til å motivere voksne uten fullført videregående opplæring til å finne veien tilbake til utdanningssystemet for å gjennomføre utdanningen. Dette vil bidra til at den enkelte står langt bedre rustet til å møte arbeidslivet og til sikre seg en varig plass der. I tillegg vil det tilføre samfunnet nødvendig kompetanse.

- Ordninger for finansiering av livsopphold for voksne
Oslo kommune slutter seg til forslaget om at det vurderes å etablere egne ordninger for finansiering av livsopphold. Dersom livsopphold sikres uten studielån, vil det gjøre det langt enklere for voksne å gjennomføre videregående opplæring.
- Nasjonale prinsipper for realkompetansevurdering av voksne som ønsker å ta videregående opplæring
Oslo kommune mener at det allerede foreligger et fungerende system for realkompetansevurdering.

5) Tiltak for å bedre kvaliteten i fag- og yrkesopplæringen, utredningens avsnitt 6.6:

- *Utvalgets prioritering av innsatsområder og videreutvikling av et nasjonalt kvalitetsvurderingssystem*
- *Økt bruk av tilsyn som grunnlag for kvalitetssikring av fag- og yrkesopplæringen*
- *Styrking av kompetansen og fag- og yrkesopplæringen hos fylkesmannen*

Utvalgets prioritering av innsatsområder og videreutvikling av et nasjonalt kvalitetsvurderingssystem

Oslo kommune støtter forslaget om at det utvikles et nasjonalt kvalitetsvurderingssystem med de foreslåtte prioriteringer.

Økt bruk av tilsyn som grunnlag for kvalitetssikring av fag- og yrkesopplæringen

Oslo kommune kan ikke se at de felles nasjonale tilsynene som ble gjennomført i 2006 og 2007 er egnet til bruk for tilsyn med fag- og yrkesopplæringen. Disse tilsynene har vært rene forvaltningstilsyn for å påse at fylkeskommunene har et forsvarlig system for å se om lovverket blir fulgt. Når det gjelder lov- og forskriftsbestemmelser innen yrkesopplæringen,

kan dette med fordel knyttes til oppfølging av arbeidsmiljølovgivningen for den delen av opplæringen som foregår i bedrift.

Oslo kommune er enig i at et nasjonalt tilsyn i større grad bør bestå av en mer helhetlig og pedagogisk vurdering av skolene og virksomhetene, og at det i større grad bør redegjøres for disse vurderingene. Dette forutsetter imidlertid utvikling av gode indikatorer i fag- og yrkesopplæringen som identifiserer læringsutbytte. Dette er mulig gjennom en rapportering med basis i dagens fagsystemer. Før det foreligger et tilfredsstillende sett med indikatorer, er Oslo kommune tvilende til om det vil ha noen effekt å innarbeide funn vedr. fag- og yrkesopplæringen i de nasjonale tilsynsrapportene.

Styrking av kompetansen og fag- og yrkesopplæringen hos fylkesmannen

Dersom det etableres et nasjonalt system for tilsyn med hele grunnopplæringen, må kompetansen innen fag- og yrkesopplæringen styrkes. Oslo kommune er tvilende til om det er tilstrekkelig å styrke fylkesmannsembetene med ett årsverk. Etter kommunens mening er ikke forslagene som legges fram tilstrekkelig avklart når det gjelder roller og ansvar for fylkeskommune, lærebedrifter, opplæringskontor og statlige myndigheter.

6) Tiltak for rekruttering av yrkesfaglærere, utredningens avsnitt 6.7:

- *Opprettelse av bachelor- og masterstudier for yrkesfaglærere i alle utdanningsprogram*
- *Tydeligere ansvar for fylkeskommunen for å tilby etterutdanning og lærernes plikt til å delta*
- *Kravene til veilederkompetanse hos instruktørene styrkes*
- *Stipendordninger og lønnskompensasjonsordninger*
- *Hospiteringer for personale i skole og arbeidsliv*

Opprettelse av bachelor- og masterstudier for yrkesfaglærere i alle utdanningsprogram

Oslo kommune støtter forslaget om opprettelse av bachelor- og mastergradstudier for yrkesfaglærere i alle utdanningsprogram. Det er viktig at dette tilbys på alle utdanningsprogram for å sikre faglig nivå i yrkesopplæringen. Karlsen-utvalget påpeker flere områder det er behov for særskilt kompetanseheving i, som bl.a. rådgivning, arbeid med elever med særskilte behov, elevdisiplin, læreplananalyse og elev- og lærlingvurdering. Dette er alle svært viktige områder. I tillegg vil kommunen påpeke at det også bør settes fokus på ulike læringsstrategier, klasseromsledelse, kommunikasjon og kompetanseheving knyttet til kravet om grunnleggende ferdigheter i læreplanene. Det er viktig at det etableres fleksible løp som lar seg kombinere med ordinært arbeid.

Tydeligere ansvar for fylkeskommunen for å tilby etterutdanning og lærernes plikt til å delta
Oslo kommune støtter forslaget.

Kravene til veilederkompetanse hos instruktørene styrkes

Oslo kommune slutter seg til at tilbudene utbygges. Det er viktig at det tilbys relevant opplæring som gir instruktører og faglige ledere økt kompetanse. Bedriftene etterspør slik kompetansegivende opplæring tilpasset bedriftens behov. Det kan her opplyses at videreutvikling av tilbudene i Oslo er lagt til de faglige nettverkene innen hvert utdanningsprogram koordinert av ressurskolene.

Oslo kommune mener det bør innføres en obligatorisk opplæring for faglige ledere og instruktører som inngår i godkjenningskriteriene for lærebedrifter.

Stipendordninger og lønnskompensasjonsordninger

Oslo kommune støtter forslaget om at det innføres stipendordninger for yrkesfaglærerstudenter. Det er et stort og økende behov for yrkesfaglærere. Kommunen er imidlertid i tvil om lønnskompensasjonsordninger for instruktører og faglige ledere som deltar på kurs er riktig vei å gå. Bedrifter som tar inn lærlinger med opplæringsrett mottar i dag ca kr 95 000 pr lærling for å gi god faglig opplæring. Det er da rimelig at bedriftene også påtar seg et ansvar for å ha kompetente ansatte til å forestå opplæringen. Det er Oslo kommunes oppfatning at tidsbruken er et større problem for bedriftene enn lønnskostnadene for ansatte som er på kurs. Instruktørene taper ikke penger på å delta på kursene, og kursene er gratis.

Hospiteringer for personale i skole og arbeidsliv

Oslo kommune støtter forslaget om at det etableres gode systemer for hospitering da dette er viktig for å sikre helhetlige utdanningsløp i yrkesopplæringen, og for å sikre nødvendig oppdatering/overføring av kunnskap mellom de ulike opplæringsarenaene i skole og bedrift.

7) Mer forskning og dokumentasjon på fag- og yrkesopplæringen, utredningens avsnitt 6.8:

Etablering av ett eller flere forskningssentre for forskning på fag- og yrkesopplæring og organiseringen av dette

Oslo kommune støtter forslaget. Det er viktig med mer forskningsbasert kunnskap om yrkesfagene. Dette vil også være en viktig forutsetning for å sikre faglig nivå på bachelor- og mastergradsstudiene. Oslo kommune mener at forskning på fag- og yrkesopplæring må sees i sammenheng med den øvrige utdanningsforskningen.

8) Mer internasjonalisering, utredningens avsnitt 6.9:

- *Styrke den norske deltakelsen i internasjonale undersøkelser og internasjonalt samarbeid*
- *Etablering av tilskuddsordninger for hospiteringer i utlandet for elever og lærlinger, lærere og instruktører*

Styrke den norske deltakelsen i internasjonale undersøkelser og internasjonalt samarbeid

Oslo kommune støtter forslaget.

Etablering av tilskuddsordninger for hospiteringer i utlandet for elever og lærlinger, lærere og instruktører

Oslo kommune støtter forslaget om at det etableres nasjonale ordninger for hospiteringer i utlandet, bl.a. fordi bedriftene opplever EU- programmene (Leonardo) som svært krevende og byråkratiske. Dette medfører at søknadsprosessen og dokumentasjonen som kreves snarere hemmer enn fremmer internasjonalisering.

Del 2. Synspunkter på utvalgets 80 forslag med henvisning til forslagsnummer

Forslag i utvalgets innstilling kapittel 6.2 til tiltak som skal bidra til raskere omstilling i samfunnet:

- Oslo kommune støtter utvalgets forslag nr. 1-5 til tiltak som skal bidra til raskere omstilling i samfunnet.

Forslag i utvalgets innstilling kapittel 6.3 om tiltak for at flere skal gjennomføre opplæringen:

Gjennomføring

- Oslo kommune støtter utvalgets forslag nr. 6-9 for at flere skal gjennomføre opplæringen.

Yrkesretting

- Oslo kommune støtter ikke forslag nr. 10 om at alle skoler bør ha tilbud om ungdomsbedrift. Ungdomsbedrift har fungert positivt, men valg av pedagogisk metode bør overlates til skoleeier og skolene.
- Oslo kommune støtter forslag nr. 11-15. Ang. forslag nr. 13 ønsker ikke Oslo kommune at veiledningene skal ha en forpliktende karakter. Oslo kommune mener at det må være opp til skoleeiere og skolene å vurdere hvilke etterutdanningstilbud det pedagogiske personale skal delta i (forslag nr. 14). Under forslag nr.15 mener Oslo kommune at "fylkeskommune" bør erstattes med "skoleeier" slik at også privatskolene fanges opp.
- Ang. forslag nr. 16 mener Oslo kommune at statlig tilsyn også kan omfatte obligatorisk yrkesretting, men at dette må inngå i et helhetlig system for tilsyn med videregående opplæring.

Fleksible løp

- Oslo kommune støtter forslag nr. 17 om fleksible opplæringsmodeller, at praksisbrevordningen kan utvides og at forsøkene evalueres. Kommunen vil imidlertid advare mot å tro at praksisbrevordningen alene i stor grad vil redusere frafallet i videregående opplæring. For at ordningen skal få tilsiktet effekt er det nødvendig å følge elevene tett gjennom hele 10. klasse for eventuelt å kunne iverksette tiltak som sikrer at elevene har de grunnleggende ferdighetene. Oslo kommune foreslår at ordningen bygges opp slik at den først blir søkbar i Vg1, og at det gjennomføres kartlegging både ved skolestart og i desember slik at elevens muligheter til å oppnå full fagkompetanse er vurdert i videregående skole som kjenner fagenes muligheter. Betydningen av åpenhet og mulighet for overføring av relevant informasjon om elevens utvikling mellom trinnene og mellom dem som samarbeider om utdanningen er stor.

Når det gjelder skreddersydde tilbud for elever/lærlinger, kan det se ut som det både er behov for å utvikle tilbud innenfor skolene, tilbud i samarbeid mellom skole og bedrifter, og skreddersydde tilbud på andre læringsarenaer enn i skolen. Man må kvalifisere elevene for videre arbeid og læring.

Oslo kommune mener at slike ordninger og modeller bør utvikles innenfor rammen av læreplanverket for Kunnskapsløftet, bl.a. gjennom aktiv bruk av handlingsrommet i faget *prosjekt til fordypning*.

Oppfølging av elevene

- Oslo kommune kan ikke se at forslag nr.18 og 19 er relevante fordi elevinformasjon allerede er godt tilgjengelig. Det er imidlertid viktig at elever og foresatte skal gi samtykke til at sensitive opplysninger overføres til neste nivå.
- Ang. forslag nr. 20 tror ikke Oslo kommune at en mentorordning i vanlig forstand vil være det riktige virkemiddelet da dette vil kreve store ressurser, stor tillit og rolleforståelse, i tillegg til en jevnbyrdighet som faktisk ikke skal være der mellom elev og lærer/instruktør. Oslo kommune mener at det må etableres sterk og tett oppfølging av denne ungdomsgruppen, med tydelige lærere og instruktører.
- Ang. forslag nr. 21 mener Oslo kommune at unge og unge voksne er godt ivaretatt i utdanningssammenheng.

Tilgang på læreplasser

- Oslo kommune støtter forslag nr. 22 om at staten tar initiativ overfor alle aktuelle parter for å vurdere å inngå en ny samfunnskontrakt om forpliktelser til å opprette læreplasser.
- Ang. forslag nr. 23 mener Oslo kommune at "offentlig sektor" må påta seg det samme ansvar som andre sektorer og bransjer. "Det offentlige" er ikke i den særstilling utvalget synes å mene.
- Oslo kommune støtter ikke forslag nr. 24. Det frarådes å innføre et eget inntakssystem for søkere til ett bestemt utdanningsprogram. Imidlertid er det i Oslo et ønske om å rekruttere flere unge søkere til helse- og sosialfagene, og dimensjoneringen av tilbudet i dag er derfor romslig og gir plass til alle søkere innenfor dagens inntakssystem.
- Oslo kommune støtter forslag nr. 25-27.
- Ang. forslag nr. 28 oppfatter Oslo kommune at de nylig fastsatte godskrivingsregler fanger opp de fleste tenkelige tilfeller av overganger mellom utdanningsprogrammer og programområder ved inngåelse av lærekontrakt. Fylkeskommunenes ansvar for å tilby opplæring bedriftene ikke selv kan ta seg av, er klart også i dag slik at det er vanskelig å se behovet for en slik gjennomgang av regelverket som kun har virket siden august. Oslo kommune tilbyr opplæring i det som mangler ved inngåelse av lærekontrakt i andre fag enn det skolebakgrunnen tilsier.

Oslo kommune vil imidlertid foreslå at de fastsatte kryssløp fra utdanningsprogram for studiespesialisering utvides til også å omfatte de øvrige studieforbereende utdanningsprogrammene, idrett og musikk, dans, drama.

- Oslo kommune støtter ikke forslag nr. 29 slik dette er utformet og viser til det som er anført under Del 1 under *Alle elever som ikke får læreplass får rett til to års yrkesfaglig opplæring.*

Rådgivning og karriereveiledning

- Oslo kommune støtter forslag nr. 30, 32 og 34. Ang. forslag nr. 31 støttes intensjonen om en bedre rådgivningstjeneste, men det må være opp til skoleeier å organisere tjenesten. Forslag nr. 33 om at dagens rådgivningsressurs dobles støttes under forutsetning av at fylkeskommunene kompenseres for kostnadene.
- Oslo kommune støtter ikke utvalgets forslag nr. 35 om å opprette et nasjonalt senter for karriereveiledning.

Utvalgets forslag i avsnitt 6.4 til tiltak for å bedre muligheten til å bygge videre på fag- og svennebrev:

Behov for mer spesialisert kunnskap

- Oslo kommune støtter forslag nr. 36 - 39.

Utbygging av Y-veien til flere fag

- Oslo kommune støtter forslag nr. 40.

Individuelle løsninger

- Oslo kommune støtter forslag nr. 41.

Generell studieforberedthet

Oslo kommune støtter ikke forslag nr. 42.

Utvalgets forslag i avsnitt 6.5 om tiltak om grunnopplæring for voksne:

- Oslo kommune støtter forslag nr. 43.
- Oslo kommune støtter forslag nr. 44-52. For forslag nr. 46 og 50 forutsettes finansiering ved statlige midler, for forslag nr. 48 forutsettes at forslaget også må omfatte offentlig sektor.
- Ang. utvalgets forslag nr. 53 mener Oslo kommune at det allerede foreligger et godt fungerende system for realkompetansevurdering av voksne som ønsker å ta videregående opplæring, men det er behov for vesentlig bedre informasjon om hvordan ordningen fungerer.

Utvalgets forslag i avsnitt 6.6 om tiltak som skal bidra til kvalitetsutvikling i fag- og yrkesopplæringen:

- Oslo kommune støtter samtlige av utvalgets forslag til tiltak som skal bidra til kvalitetsutvikling i fag- og yrkesopplæringen, forslag nr. 54- 62.

Oslo kommune vil understreke at hensikten med utvikling av konkrete indikatorer og kvalitetsutviklingsverktøy må være at det blir iverksatt tiltak for kvalitetsforbedring lokalt. Videre kan det anføres at fylkeskommunene bør ha oversikt over gjennomføringsgraden på den enkelte skole på hvert nivå.

Det nasjonale gjennomføringskartet bør bygge på de opplysninger som fylkene allerede i dag har tilgjengelig gjennom SATS Skole, VIGO og OTTO på en måte som sikrer unødvendig dobbelrapportering.

Et gjennomføringskart krever, om det skal bli oppfattet som et godt redskap i arbeidet med økt gjennomstrømming i videregående opplæring, at det utarbeides gode indikatorer for gjennomføring/fracfall, herunder også godt definerte sluttkompetanser. Skal et slikt system bli pålitelig, kreves enda større fokus på datakvalitet i kilde-systemene. Behandling av en økt rapportering krever at det sikres ressurser på sentralt og fylkeskommunalt nivå.

Utvalgets forslag i avsnitt 6.7 om tiltak vedrørende situasjonen for lærere og instruktører i fag- og yrkesopplæringen:

- Oslo kommune støtter samtlige av utvalgets forslag under dette kapitlet; nr. 63-70.

Utvalgets forslag i avsnitt 6.8 om behovet for tiltak for forskning og dokumentasjon om fag - og yrkesopplæringen:

- Oslo kommune støtter forslag nr. 71 og 72, men vil til nr. 72 bemerke at forslaget i stor grad dreier seg om å systematisere tilgjengelig data.
- Oslo kommune mener at forslag nr. 73 reiser store prinsipielle spørsmål og kan innebære en "fra vugge til grav overvåking" av individer som det er grunn til å være skeptisk til.
- Oslo kommune støtter ikke en "obligatorisk" forskningskonferanse om fag- og yrkesopplæring da emnet bør sees i sammenheng med en helhetlig forskning på videregående opplæring.
- Oslo kommune støtter forslag nr. 75-77.

Utvalgets forslag i avsnitt 6.9 om internasjonalisering i fag- og yrkesopplæringen:

Oslo kommune støtter forslag nr. 78, og understreker at det er nødvendig med gjensidig utveksling av indikatorer, standarder og målemetoder.

- Oslo kommune stiller seg imidlertid undrende til utvalgets forslag nr. 79 som indikerer at intensjonen med internasjonalt samarbeid er å få resten av verden til å gjøre som "vi" gjør. Intensjonen med internasjonalt og bilateralt samarbeid må være gjensidig nytte og utvikling, og kanskje kan vi lære noe i andre land også når det gjelder fag- og yrkesopplæring?
- Oslo kommune støtter forslag nr. 80, og understreker at det er nødvendig med gjensidig utveksling.

Byrådsavdeling for kultur og utdanning

Torger Oddegaard

Trykte vedlegg: Ingen
Utrykte vedlegg: Ingen